

Dankdag voor de oogst 1 Samuel 1.4-20; 2.1-10

Rev Dr Jos M. Strengholt
Arnhem-Nijmegen 2018

Het is mooi om stil te staan bij de zegeningen die God ons geeft. We danken Hem voor de oogst en voor alle goede dingen die Hij ons geeft om van te genieten.

Maar wanneer anderen blij zijn over Gods zegen, kun jij je juist zo alleen voelen.

Zegeningen? Niemand weet welke strijd jij voert. Niemand kent de problemen waar jij mee worstelt.

En juist wanneer anderen extra blij zijn, kun je dat extra verdrietig maken.

1. Het jaarlijkse oogstfeest

In het boek Samuël lezen we hoe Elkana, een goede en godvrezende man, samen met zijn vrouwen Hanna en Peninna naar Silo ging om de HEERE te aanbidden.

Wie vandaag Silo wil bezoeken, moet ongeveer dertig kilometer ten noorden van Jeruzalem zijn. Je vindt daar vooral ruïnes. Maar in de tijd voordat Israël een koning had, was Silo een heel belangrijke plaats.

Ons verhaal speelt zich af rond 1025 voor Christus. In die tijd stond de ark van het verbond — de plaats waar Gods aanwezigheid op een bijzondere manier zichtbaar was — in Silo. Daarom ging Elkana daarheen: om God te ontmoeten en feest te vieren.

Volgens veel bijbelwetenschappers vierden zij daar hun jaarlijkse oogstfeest. Het was een feest van blijdschap. Er werd gegeten. Er werd gedronken.

En ja, er werd ook flink gedronken. Dat is waarschijnlijk de reden waarom de priester Eli dacht dat Hanna dronken was toen hij haar zachtjes zag bidden in het heiligdom. Op zo'n feest was een beetje teveel drinken niet ongevoel. Het oogstfeest was immers een feest van overvloed.

Had God het land opnieuw niet rijk gezegend?

Voor de meesten van ons is het begrip *oogst* eigenlijk nogal theoretisch. We merken nauwelijks wat er in de landbouw gebeurt, behalve wanneer er lange tijd droogte is. Afgelopen zomer baden veel kerken in West-Europa om regen, omdat het land zo droog was.

Maar ons eten komt niet rechtstreeks van het land, maar uit de supermarkt. We wachten niet op de oogst; de winkels zorgen ervoor dat we het hele jaar door genoeg hebben.

Vandaag danken we God voor de oogst. En ook voor de supermarkten. En voor alle distributiesystemen waardoor wij

iedere dag voldoende eten hebben.

Wat zijn wij rijk gezegend.

Mijn moeder vertelde vaak hoe zij tijdens de Tweede Wereldoorlog, in de Hongerwinter van 1944-1945, honger had. Ze vertelde hoe ze tulpenbollen uit de tuin aten om in leven te blijven.

Maar de afgelopen 73 jaar hebben wij in vrede geleefd, met een steeds grotere welvaart. Bovendien worden we ouder dan mensen vroeger werden. En over het algemeen bereiken we die hogere leeftijd ook nog eens in een betere gezondheid. God zij dank.

Toch is niet alles goed. Afgelopen maandag publiceerde het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in Nederland een rapport waaruit bleek dat het percentage huishoudens met een laag inkomen licht is gestegen tot 8,2% van alle huishoudens. Dat betekent bijna 600.000 huishoudens in ons kleine land.

Als u alleen woont en een inkomen hebt van € 1.040 per maand, of als u een gezin met twee kinderen hebt en uw totale inkomen lager is dan € 1.960 per maand, dan bevindt u zich in de gevarenzone: de groep die het risico loopt daadwerkelijk in armoede terecht te komen.

Voorals menen tussen de 50 en 65 jaar vallen in deze categorie.

Voor de meeste mensen gaat het gelukkig goed, en daarom prijzen wij God voor Zijn zegeningen.

Maar hoe is het voor mensen die niet genoeg hebben? Voor hen is het leven zwaar.

Elkana ging met zijn vrouwen naar Silo om feest te vieren.
Maar Hanna vierde geen feest.

'Lieve Hanna,' zei Elkana tegen haar, 'zie je dan niet hoeveel ik van je houd? Je hebt mij toch? Is dat niet meer waard dan kinderen? Waarom ben je zo verdrietig omdat je geen kinderen hebt?'

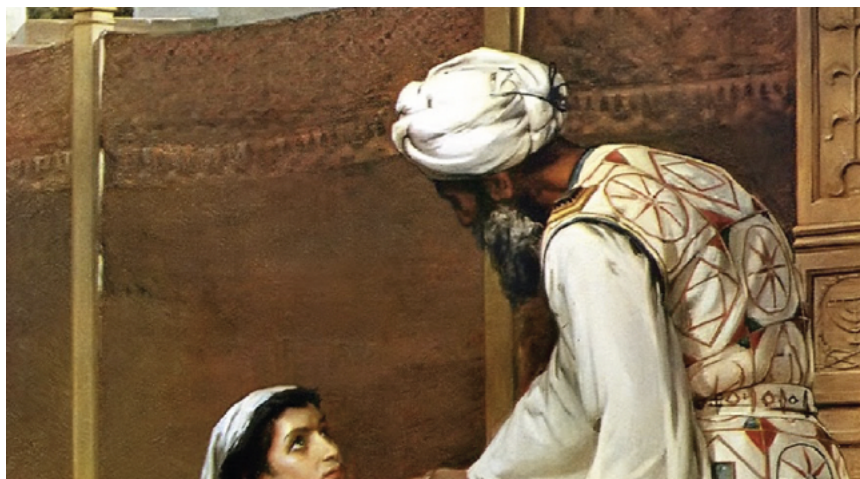
Ik denk dat Elkana echt van Hanna hield. En ik denk ook dat Hanna God daarvoor dankbaar was. Maar toch bleef het verdriet. Haar hart was gebroken.

Iedereen om haar heen vierde feest. Iedereen leek gelukkig.
Maar zij kon niet genieten - omdat zij geen vreugde had.

Waarschijnlijk speelde ook jaloezie wel een rol. 'Heere, waarom heb ik geen kinderen? Waarom hebt U Peninna wel kinderen gegeven?'

Dat soort jaloezie kan aan je vreten. Het kan je van binnen opeten. 'Heere, iedereen lijkt gelukkig. Iedereen lijkt gezegend. Waarom ik niet?'

Maar wacht eens even, Hanna. Wees ook niet te jaloers op Peninna. Ja, Peninna had kinderen. Maar zij wist ook dat Elkana haar alleen had getrouwd omdat hij kinderen wilde. Niet omdat hij werkelijk van haar hield.

Hanna was jaloers op Peninna omdat zij geen kinderen had. Peninna was jaloers op Hanna omdat Elkana zoveel van Hanna hield.

En daarom vernederde zij Hanna telkens weer.

Terwijl iedereen feest vierde, werden deze twee vrouwen opnieuw geconfronteerd met hun eigen gemis. En daardoor werd het feest voor allebei pijnlijk.

Het verhaal laat iets zien wat wij allemaal herkennen. De zegen die God aan iemand anders geeft, kan mijn eigen pijn juist groter maken.

Maar dat is niet goed.

We mogen niet toelaten dat jaloezie ons hart vergiftigt.

2. Gebed

Hanna koos de enige uitweg die zij nog zag.

Ze stortte haar hart uit voor God.

Laten we dit verhaal niet lezen alsof het een eenvoudige belofte is: heb je een probleem, bid ervoor, en God geeft je precies wat je vraagt. Zo eenvoudig is het niet.

Let eerst eens op hoe het ging. Elk jaar opnieuw trok Elkana met zijn gezin naar Silo.

Elk jaar liet Elkana zien hoeveel hij van Hanna hield.

Elk jaar voelde Hanna opnieuw de pijn van haar kinderloosheid.

Elk jaar dreef Peninna de spot met haar.

En elk jaar bad Hanna tot God in Silo.

En waarschijnlijk bad ze ook de rest van het jaar.

Toch gaf God jarenlang geen antwoord op haar gebed.

Blijkbaar kun je heel lang lijden, ook wanneer je een goed mens bent. Ook wanneer je God vreest. Ook wanneer je trouw bidt.

Hoe vaak gebeurt het niet dat we blijven bidden, en dat er niets lijkt te veranderen?

Niet ieder gebed leidt tot het resultaat waarop wij hopen.

Maar je hart uitstorten voor God...

Hem vertellen wat je bezighoudt...

Hem toelaten in je verdriet en je worstelingen...

Dat heeft op zichzelf al grote waarde.

Want wanneer wij bidden, nodigen wij God uit om te handelen en tot ons te spreken.

En soms moeten wij aanvaarden dat God eigenlijk hetzelfde tegen ons zegt als Elkana tegen Hanna:

"Ben ik voor jou niet meer waard dan tien zonen?"

Is de gemeenschap met God niet waardevoller dan welke aardse zegen ook?

Zoals Psalm 4.11 zegt: "Want één dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders."

Toch bleef Hanna bidden. Ze wilde dat haar probleem werd opgelost.

Vandaag zou ze waarschijnlijk de ene specialist na de andere bezoeken. Misschien zou ze allerlei vruchtbaarheidsbehandelingen ondergaan.

In die tijd was er maar één uitweg: God.

Denk niet dat de mensen toen eenvoudiger waren dan wij. En, ook vandaag geldt: als een IVF-behandeling slaagt, is het uiteindelijk God die nieuw leven geeft.

En als jij je brood in de supermarkt koopt, is het nog steeds God die het graan heeft laten groeien.

De mensen van toen wisten trouwens ook heel goed dat je zelf verantwoordelijkheid moest nemen.

Nadat Eli Hanna Gods zegen had toegezegd, lezen we dat Elkana en Hanna samen waren, dat de HEERE aan haar dacht, en dat zij zwanger werd.

Wanneer wij bidden, verwachten wij dat God handelt. Maar dat betekent niet dat wij zelf niets hoeven te doen.

Mijn grootouders baden tijdens de Hongerwinter om voedsel, zodat mijn moeder en haar broers en zussen niet langer alleen tulpenbollen hoefden te eten.

Maar tegelijk stuurden zij mijn moeder en haar twee zussen op een lange wandeltocht van honderdvijftig kilometer, van Beverwijk via de afsluitdijk naar Groningen, waar zij op een boerderij terecht konden waar wel eten was.

Geloven dat God leven geeft...

Geloven dat God voedsel geeft...

Geloven dat God gezondheid geeft...

Dat is geen achterhaald geloof uit vroeger tijden.

Dat is ook vandaag ons geloof.

Wij zijn volledig afhankelijk van Hem.

Wij danken Hem voor alles wat wij ontvangen.

En wij bidden Hem om wat wij nog nodig hebben.

Toch blijft de vraag knagen:

Waarom maakt God het ons niet gemakkelijker?

Waarom zijn er in ons leven steeds weer gebieden van spanning, verdriet en onzekerheid?

Waarom duurt het soms zo ontzettend lang?

Kijk maar naar Hanna.

Als alles volgens haar eigen plannen was verlopen, was zij negen maanden na haar huwelijk moeder geworden. Samuel zou ongetwijfeld zeer welkom zijn geweest.

Maar waarschijnlijk was hij dan een welgestelde boer geworden in het bergland van Efraïm.
Niet de grote leider die Israël juist in die tijd nodig had.
Want dan had Hanna hem nooit aan de dienst van de tabernakel afgestaan.

En stel dat Hanna, na jaren van teleurstelling, haar toevlucht had gezocht tot de goden van Kanaän
of tot allerlei vormen van magie.
Dan was deze grote leider van Israël waarschijnlijk nooit geboren.

En stel dat Hanna op een dag had gezegd:
"Ik houd op met bidden."

Dan had God Zijn plannen met Israël op een andere manier moeten uitvoeren, zonder Zijn dienaar
Samuël.

Met haar nood bleef Hanna jarenlang kloppen op de deur van de hemel.
En al die tijd bleef zij haar vertrouwen alleen op God stellen.

3. God is God

Later, toen Hanna haar zoon Samuël aan de dienst van de HEERE had gegeven, sprak zij een
prachtig gebed uit.

Dat gebed laat zien dat zij door haar moeilijke weg veel had geleerd.

Misschien is het u opgevallen hoe sterk het lied van Hanna lijkt op het loflied van Maria.

Twee vrouwen...
Allebei op wonderlijke wijze moeder geworden...
En allebei prijzen zij God om Wie Hij is.

Hanna looft God. En terwijl zij dat doet, leert zij ons theologie. Niet de theologie van studieboeken.
Maar de theologie die ontstaat door levenservaring.

God heeft de wereld geschapen.
En Hij zal de wereld ook oordelen.
Hij weet alles.
Leven en dood zijn in Zijn hand.
Hij is heilig.

Dat is wat Hanna belijdt.

Ook wij mogen rust vinden in de manier waarop God de wereld bestuurt.
Ook wanneer wij Zijn wegen niet begrijpen.

Soms zitten wij diep in de put. Maar wij weten:

God verbreekt de boog van de machtigen.
Hij geeft kracht aan wie zwak zijn.
Hij geeft brood aan de hongerigen.
Hij schenkt kinderen aan de onvruchtbare.

Hij richt de arme op uit het stof.
Hij bewaart de voeten van wie op Hem vertrouwen.

Wij prijzen God om al Zijn zegeningen.
Maar wat zeggen we tegen de mensen in Jemen die honger lijden?
Wat zeggen we tegen vrouwen van wie het gebed om een kind nooit wordt verhoord?

Wat zeggen we tegen gezinnen in Nederland die iedere maand opnieuw niet weten hoe ze de eindjes aan elkaar moeten knopen?

God hoeft Zich niet tegenover ons te verantwoorden.

Hij is God.
Hij is heilig.
Wij kunnen Zijn handelen maar zelden doorgronden.

Maar één ding weten wij wel. Dat hebben wij gezien in Jezus Christus.

God houdt zóveel van deze wereld, dat Hij Zelf mee lijdt met mensen die lijden.
Wanneer jij pijn hebt, doet het God pijn.

Conclusie

In het verhaal van Hanna zien we ook dat zij zelf verantwoordelijkheid droeg om de zegen te ontvangen die God haar had beloofd.

Zo is het ook met ons.

Wij zijn het volk van God.
Wij zijn het lichaam van Christus
Wij zijn de mond van Christus.
Wij zijn de handen van Christus.
Wij leven in overvloed, terwijl andere mensen honger hebben.

En weet u?

Laten we God niet de schuld geven wanneer wij onze handen gesloten houden en anderen in andere landen gebrek lijden. Dat is niet de schuld van God.

God heeft ons een rijke oogst gegeven.
Wij zijn bevoorrechte mensen.
Wij zijn gezegende mensen.

Juist daarom mogen wij uitdelen van wat wij ontvangen hebben.
Wanneer wij dat doen, zullen meer mensen God gaan prijzen.

Daarom dragen wij een grote verantwoordelijkheid.

Jij bent de schouder waarop een ander kan leunen.
Jij bent de handen van God.
Jij bent de mond van God.

Gebruik daarom, vanuit de overvloed die God je heeft gegeven, je woorden om mensen te bemoedigen.

Gebruik je handen om mensen te helpen.

Bied een schouder aan wie het moeilijk heeft.

Wees een instrument van Gods liefde voor mensen in nood.

Dan zullen, net als Hanna, steeds meer mensen de HEERE prijzen.

Want Hij is Degene die de behoeftige opricht uit het stof

en de arme verheft van de ashoop.

Amen.